

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

”Det talte ord gælder”

Tale ved samråd den 6. februar 2019 om vandråd (samrådsspørgsmål AI og AJ stillet efter ønske fra Ida Auken (RV), Christian Rabjerg Madsen (S), Trine Torp (SF), Christian Poll (ALT) og Øjvind Vilsholm (EL)).

Samrådsspørgsmål AI

”Vil ministeren redegøre for, hvorfor regeringen i forbindelse med forslag til ændring af vandområdeplanerne i en lang række tilfælde har valgt ikke at følge anbefalingerne fra vandråd og kommuner, hvor parterne i enighed har vurderet, at der er vandløb, som fortsat bør være omfattet af vandområdeplanerne?”

Samrådsspørgsmål AJ

”Det var en forudsætning for processen om vandrådsarbejdet, at ændringer af beskyttelsen af vandløb først ville blive foretaget, når der lå en samlet vurdering af indberetningerne fra vandrådene og kommunerne. Indberetningerne vedrørende udpegning af vandløb som kunstige eller stærkt modificerede fra vandråd og kommuner er ikke vurderet endnu. Vil ministeren redegøre for,

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

hvorfor flere hundrede kilometer vandløb skal udgå af vandområdeplanerne, når den endelige vurdering af vandløbenes kvalitet endnu ikke er færdig?”

1. Hvorfor er vi her i dag?

Tak for invitationen til at komme her i dag for at fortælle om opfølgningen på vandrådsarbejdet. Samrådsspørgsmålene handler om emner, der også er blevet livligt debatteret i medierne. Så jeg er glad for, at vi i dag forhåbentlig kan få et bedre fælles billede af, hvad der er op og ned i denne relativt tekniske proces.

De to samrådsspørgsmål (AI og AJ) hænger tæt sammen, så jeg vil besvare dem samlet.

Lovgivningen om vandrådene findes i lov om vandplanlægning, der blev vedtaget enstemmigt i 2013. Formålet med reglerne om vandråd var, at skabe hjemmel til, at vandrådene kunne bidrage med viden om lokale forhold i forbindelse med vandløbsindsatsen.

I Fødevare- og Landbrugspakken besluttede forligskredsen, at flade, smalle og gravede vandløb uden naturpotentiale ikke skulle indgå i vandområdeplanerne.

Udmøntningen skete gennem en politisk beslutning om at fastsætte et sæt opdaterede kriterier for de mindre vandløb. Udgangspunktet for de nye kriterier var, at slyngningen og de generelle fysiske forhold skulle være sådan, at der var mindst 50 pct. sandsynlighed for målopfyldelse. Aarhus Universitet leverede grundlaget for at vurdere sandsynligheden for målopfyldelse.

For faldet blev det besluttet at fastholde det samme krav som tidligere regeringer.

På baggrund af disse opdaterede kriterier gennemgik Miljøstyrelsen den eksisterende viden om alle de små vandløb i vandområdeplanerne.

Denne gennemgang viste, at ca. 900 km vandløb teknisk ikke opfyldte de politisk besluttede kriterier for at indgå i vandområdeplanerne.

Det blev besluttet, at kommuner og vandråd herefter skulle inddrages i en kvalificering af vores viden om vandløbene. Målet var at den lokale viden kunne supplere de data, der var til rådighed for Miljøstyrelsens skrivebordsgennemgang.

Der har således været mulighed for korrigerer evt. fejl i de data Miljøstyrelsen lå inde med for fx fald og slyngning. Men omvendt har det ikke været op til det enkelte vandråd at afgøre hvor fladt eller hvor stor slyngning et vandløb skal have for at indgå i vandområdeplanerne. Opgaven har således været at verificere oplysninger – ikke at beslutte egne kriterier.

For ikke at udelukke andre forhold, der konkret kan have betydning for målopfyldelsen, blev der også givet mulighed for at indsende oplysninger, som kunne supplere kriterierne.

For én ting er det billede, man kan have af et vandløb på Slotsholmen. Noget andet kan være det billede der tegner sig konkret, når man ser på vandløbet.

2. Har regeringen lyttet nok?

Det første samrådsspørgsmål (AI) handler om hvorvidt regeringen, har lyttet tilstrækkeligt til vandrådene. De lokale medlemmer har brugt kræfter på at undersøge, diskutere og opstille deres forslag – og ikke alle finder, at deres indspil er afspejlet ved den ændring, der gennemføres nu.

Og det er ikke godt. Det kalder på selvansvar, at vi ikke fra ministeriets side har været tilstrækkeligt tydelige i at beskrive såvel opgaven som hvorledes der følges op på arbejdet.

Lad mig først og fremmest slå fast, at regeringen bestemt ikke sidder de mange indberetninger overhørige. Vandrådene har leveret et helt afgørende bidrag til dette vigtige arbejde. Uden vandrådernes og kommunernes viden og indsigt i de lokale forhold havde vi stået med et langt mere upræcist og misvisende datagrundlag.

Selv om det ikke lyder sådan i dele af den offentlige debat, så har vandrådsarbejdet allerede givet markante resultater. Omkring 300 km vandløb har ændret status med hensyn til om de indgår

eller udgår som en direkte konsekvens af vandrådernes indspil. Så selvom størrelsesordenen ikke er så forskellig, er det en misforståelse, at de knap 1.000 km er de samme vandløb, som udgik i ”skrivebordsversionen”.

Det er også væsentligt at nævne, at andre indberetninger - for i alt ca. 500 km vandløb - har ført til, at Miljøstyrelsen har fået vigtig ny viden, som dog ikke har ændret ved om vandløbet ind- eller udgår af planerne.

Derudover er der behov for videre undersøgelser af ca. 300 km vandløb, hvor der er modtaget oplysninger, som ikke endnu har kunnet vurderes endeligt.

Så jeg er ikke enig i, at regeringen ikke har lyttet på vandrådene. Som det fremgår af min besvarelse har vandrådernes indspil været med til at kvalificere det grundlag vi nu står på.

3. Næste skridt: Udpegningen

Det andet samrådsspørgsmål (AJ) handler om, at vi i efteråret i forligskredsen besluttede at tage et

første skridt med afgrænsningen af vandløbene, inden de videre undersøgelser er afsluttede.

Hermed udestår en del af opfølgningen, hvilket af nogle er blevet udlagt, som om at vi heller ikke her lytter til vandrådene. Det er jeg ikke enig i, selv om jeg godt kan forstå utålmodigheden med at få gjort arbejdet færdig.

Lad os først se lidt nærmere på det som udestår. Det drejer sig om ”kunstige” og ”stærkt modificerede” vandløb. De kan udpeges, hvis vandløbene fx er så uddybede at ”god tilstand” ikke kan nås.

For at vurdere om et vandløb er stærkt modificeret, kræver det samtidig en vurdering af om en restaurering vil have ”betydelige” negative konsekvenser for dem, der anvender vandløbet til fx dræning. Det er disse analyser som fortsat pågår.

Som jeg også tidligere har skrevet til Folketinget, er det rigtigt, at det af vejledning til kommuner og vandråd fremgik, at Miljø- og Fødevareministeriet dengang forventede en samlet beslutning.

Det vil fortsat være miljø- og fødevareministeren, der træffer beslutning om resultatet af begge opgaver. Vi har alene valgt at tage det første skridt nu af hensyn til fremdriften.

Faseopdelingen af processen betyder på ingen måde, at vi ser bort fra indberetninger, men jeg anerkender, at nogen oplever, at resultatet her kun er en halv løsning fordi indberetninger om kunstige og stærkt modificerede vandløb først behandles senere.

De videre undersøgelser vil både afdække vandløb, som fx kan have potentiale for at blive gode gydevandløb, men også vandløb, hvor der kan tages et udvidet hensyn til fx landbrugsaktiviteter. Undersøgelserne kan hermed også vise, at visse af de knap 1.000 km, der i dag står til at udgå af vandområdeplanerne, kan komme ind igen fra næste planperiode.

4. Så, hvad gør vi nu?

Ændringen på knap 1.000 km er udtryk for, at vi ønsker at prioritere indsatsen for at forbedre til-

standen i de vandløb, der reelt har sandsynlighed for at nå målene.

Det betyder ikke, at vi fjerner beskyttelsen af de vandløb, der nu udgår. Naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven gælder fortsat. Når ændringen træder i kraft senere på foråret, vil man fx fortsat ikke kunne rørlægge disse vandløb uden tilladelse.

Er alt så fryd og gammen? Nej, det er ikke mit budskab i dag. Der er mange, der gør mig opmærksom på, at de ikke oplever at have fået det ud af vandrådsarbejdet, som de var stillet i udsigt.

Det er et problem – og det skyldes, som jeg ser det, to ting: For det første var vandrådernes opgave svær. Databehandling er myndigheder og forskere måske bedre til. Lokale interessenter kommer til bordet for at finde de gode løsninger – ikke for at læse tekniske anvisninger. Samtidig var vejen igennem interessekonflikter udfordret, når spørgsmålet alene var om vandløbet var inde eller ude.

For det andet kunne rammerne for arbejdet i bagklogskabens lys have været kommunikeret klarere. Den læring vil vi tage med i næste runde vandråd.

Når undersøgelserne af de resterende indmeldte vandløb er afsluttet til efteråret, er det min forhåbning, at vi kan give vandrådene en ny start.

Vi så i 2014, hvordan vandråd og kommuner bidrog til de vandløbsindsatser, som kommunerne i dag er ved at gennemføre. Der blev generelt udtrykt tilfredshed og resultatet var anvendelige og omkostningseffektive indspil inden for en kendt økonomisk ramme.

Sammen med vore gode og vågne samarbejdspartnere i kommunerne, landbruget og naturorganisationerne skal vi have genskabt rammerne for vandrådene. Det vil ministeriet bl.a. tage op i forbindelse med den videre dialog om arbejdsprogrammet for næste planperiode.